

Budget / Mål och resursplan för 2023-2025

Förslag till kommunstyrelsen:

Vi yrkar att kommunfullmäktige ställer sig bakom bifogat förslag och kompletteringar till budget / mål- och resursplan.

Henrik Harlitz

Moderaterna

Gunnar Henriksson

Liberalerna

Inledning

Vi vill att Vänersborg ska vara en bra kommun att bo och leva i. Vi vill ta ytterligare steg för att göra Vänersborgs kommun än mer attraktiv och trygg.

Ökad valfrihet och makt över den egna vardagen stärker tron på framtiden. Vi tror på engagemanget för Vänersborgs bästa och vill att framtidstro, optimism och entreprenörsanda ska prägla människors syn på vår kommun.

Den gemensamt finansierade välfärden ska omfatta alla och ska öka tryggheten och livskvalitén. Vi vill att människor i Vänersborg ska få en bra start i livet och bästa möjliga välfärd under hela livet.

Allt arbete i kommunen ska genomsyras av ledorden ansvar, ekonomisk försiktighet och kärnverksamhet. För att lyckas i den utmaningen krävs en stark tro på vår kommuns möjligheter och våra anställdas kraft att vilja genomföra detta tillsammans

Budgetprocessen

Vi har i samband med tidigare beslut framfört synpunkter på nuvarande budgetprocess. Det hade varit mer logiskt om kommunfullmäktige först hade fastställt inriktningsmål och eventuellt några prioriterade mål som omfattar samtliga nämnder. Fullmäktige borde även samtidigt fastställt de ekonomiska ramarna för budgetåret och planperioden. Nämnderna skulle därefter besluta om sin detaljbudget innehållande mål och ramar för sina verksamheter, där mätetalen stöttar kontinuerlig styrning av verksamheten. Vi avser att även framöver söka stöd i kommunstyrelsen /fullmäktige för en annan budgetprocess.

I avvaktan på detta försöker vi här anpassa vårt budgetförslag /MRP till nuvarande upplägg av MRP för Vänersborgs kommun.

I de styrande partiernas förslag till MRP ingår skrivningar och underlag från kommunstyrelseförvaltningen. Det är svårt att skilja ut det som är politiska inriktningar och det som är fakta och planeringsförutsättningar.

Efter att kommunfullmäktige ställer sig bakom detta förslag till budget /MRP justeras givetvis förvaltningens skrivningar i berörda delar och återkommer till Kommunfullmäktige för beslut.

Nämnderna har under våren fått besked om ramar beräknade på kända ekonomiska förutsättningar. Nämnderna har därefter inkommit med förslag till budget och MRP för sin respektive nämnd.

Våra prioriteringar och förslag bygger på det som framkommit under överläggningarna med nämnderna samt de politiska avvägningar som vi gör. Vi anser också att ekonomisk försiktighet ska prägla kommunens verksamheter och att kärnverksamheterna i kommunen ska värnas i första hand.

Visioner och långsiktiga mål

Visionen för Vänersborgs kommun fastställdes 2013. Vi håller fast vid denna vision.

Vänersborgs kommun - attraktiv och hållbar i alla delar, hela livet.

Vi framhåller att kommunens vision är framtagen och förankrad i stor politisk enighet för att styra kommunen. Platsvarumärket är den samlade bilden och upplevelsen av Vänersborgs kommun som geografisk plats, samtidigt som kommunens eget organisationsvarumärke gäller för vår organisation i vår roll som arbetsgivare, tjänsteleverantör och platsutvecklare. Visionen gäller för kommunen som organisation och värdeorden gäller ihop med platsvarumärket. Vi ställer oss därför inte bakom Kommunstyrelsens ordförandes förslag att i tillägg till visionen använda platsvarumärkets värdeord "levande, attraktiv, hållbar - tillsammans" inom kommunen som organisation eftersom vi anser att dessa snarare urvattnar än stärker visionen som styrmedel för kommunens interna organisation.

De långsiktiga målen / inriktningsmålen för kommunen fastställdes av kommunfullmäktige i oktober 2019.

Normalt ska dessa gälla under åren 2021-2024. Enligt beslutet kan de dock ändras under perioden. Det har hänt mycket både inom kommunen och i vår omvärld sedan 2019. Det är därför helt nödvändigt att fokusera på:

Kommunens prioriterade områden föreslås vara "boende, utbildning och arbete". Utifrån denna fokusering ska kommunens inriktningsmål för 2023 fastställas till:

- Fler personer får en egen bostad.
- Tryggheten utomhus i området där man bor ska öka till minst i nivå med riket, även när det är mörkt ute.
- Andelen elever i åk 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen, hemkommun, ska vara bland de 25 bästa kommunerna i riket långsiktigt, och för 2023 bland de bästa 25% kommunerna i riket.
- Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 4 år, hemkommun, ska nå upp till de bästa 25% kommunerna i riket.
- Andelen i egen försörjning ska öka till minst i nivå med riket.

Dessutom tillkommer målen:

- Långtidssjukfrånvaron bland våra medarbetare ska minska till i nivå med riket.
- Den externa personalomsättningen ska minska med 25%.

Nämnderna har under våren haft att rätta sig efter fastställda mål och har utarbetat sina förväntade resultat (mål) utifrån detta. Med förändringen av målen behöver detta arbete göras om för att Kommunfullmäktige ska kunna fatta beslut om en komplett MRP för 2023-2025.

Finansiella mål

- Årets resultat ska uppgå till 2 procent av skatter och generella statsbidrag.
- Soliditeten ska förbättras med en procent årligen.
- Årets investeringar ska finansieras inom ramen för avskrivningar och årets resultat.
- Vänersborgs kommun ska ha god betalningsberedskap och en kassalikviditet som uppgår till min 50 procent av kortfristiga skulder.

Målen ska följas upp med mätning och indikatorer samt redovisas i delårsrapporter och årsbokslut.

Utmaningar och politisk inriktning för budgetåret 2023 och planperioden.

Vänersborg är en fantastisk kommun att bo i men det finns också en del problem som behöver lösas. De senaste åren har styrningen av kommunen visat stora brister. Flera av fullmäktiges beslut har aldrig verkställts och underhållsberget för fastigheter m.m. växer ständigt.

När våra medborgare betalar 222 kronor av varje intjänad tusenlapp till Vänersborgs kommun behöver det vara ordning och reda i ekonomin. Pengarna ska användas till viktiga områden.

Grunder för vår välfärd är att många har ett jobb och att det lönar sig att jobba.

Vi behöver medverka till en fortsatt positiv utveckling av olika näringslivsfrågor som berör företagen i kommunen. Det behövs bättre villkor för företag så de vill flytta hit. Fler får då möjlighet att arbeta och färre behöver leva på bidrag.

I många delar finns behov av bättre skola och barnomsorg.

De äldre ska ha trygghet och valfrihet i omsorg och boende.

Vi behöver poliser som är närvarande i Vänersborg, därför behöver dialogen mellan kommunen och polisen stärkas.

Leva och bo i Vänersborg

Många lägenheter vid exempelvis Holmängen och Korseberg är byggda eller på gång att byggas. Däremot är tillgången på kommunala villatomter inte tillräckligt varierad. Frigör tomter både i staden och på landsbygden för småhus. Gör det lättare att bygga nära Vänern och vid alla våra småsjöar och vattendrag.

Bygglovsprocessen behöver förenklas. Bygglov över disk borde prövas.

Gammal som ung, alla ska kunna välja sitt boende. Vi vill se fler trygghetsboenden för äldre i kommunen.

Underlätta boende på landsbygden

Vänersborg ska ha en levande landsbygd. Då kan man inte införa regelverk som försvårar företagande och boende. Se till att vägar och kommunikationer ger möjlighet för personer att bo på landsbygden. Det mindre vägnätet i kommunen behöver förbättras.

Kommunen behöver påverka Trafikverket för att vi ska få del av kommande väginvesteringar. Det är särskilt viktigt att trycka på ombyggnationen av E45 genom Dalsland.

Regionen har skapat förutsättningar för fler tågstopp, bland annat i Brålanda och Frändefors. Detta kan bli en viktig förutsättning för ökad bosättning i dessa delar av kommunen.

Att bo på landsbygden ska inte heller påverka dina möjligheter att välja skola.

Arbete istället för bidrag

Många unga och nyanlända i Vänersborg saknar ett jobb. Det tar mer än nio år innan många nyanlända har någon form av jobb. Detta behöver förändras.

Förbättra integrationen och ta tillvara den kompetens som finns inom Vänersborgs kommun. Inträdesjobb skulle kunna ge att fler kommer i arbete och egen försörjning. Kommunen borde kunna medverka till att inrätta inträdesjobb som inte finns idag.

Det ska alltid löna sig att arbeta framför att få bidrag. Försörjningsstöd ska villkoras med en individanpassad motprestation. Som en stor arbetsgivare bör kommunen också verka för att skapa anpassade arbetsplatser för de som står långt ifrån ordinarie arbetsmarknad.

Snyggt och tryggt

Vänersborg har en mycket fin miljö med parker och friluftsområden. Inte många kommuner kan visa upp något som liknar Skräcklan, Dalbostigen, Vänerkusten eller områden på Halle- och Hunneberg.

Vi har nära till vatten vid exempelvis Sanden, småbåtshamnen och vid gamla hamnkanalen där verksamhet kan utvecklas mer.

Parker, motionsspår och centrum måste kännas tryggt för alla invånare hela dygnet. Belysning och miljön i övrigt ska anpassas så det motverkar försök till överfall och ofredande. I vissa fall kan även kameraövervakning behövas.

Utsattheten för brott ökar. Samtidigt är polisens närvaro allt för begränsad. I kommunens medborgarlöfte med polisen behöver fler närvarande poliser i vår kommun prioriteras. Frivilliga insatser för att öka tryggheten ska uppmuntras.

Tryggheten i Vänersborg ska öka, brottsligheten ska minska.

Vi måste värna om en ren och fin stad utan nedskräpning och klotter. En nollvision mot detta behövs med omedelbara insatser. Givetvis ligger ansvaret främst på alla enskilda medborgare att se till att vi har snyggt och tryggt. Kommunens städning och klottersanering behöver dock alltid vara god.

Skola med kvalitet och valfrihet

Vår kommun ska bli bäst att växa upp i. Goda villkor för familjerna ger våra barn en bra start i livet. Genom att satsa på de minsta bygger vi ett gott samhälle och en bättre framtid för oss alla. Tidiga insatser i förskola och på lågstadiet gynnar senare utveckling. Tidig och utökad tid i förskolan är ett av verktygen för att utveckla kunskaper, inte minst i svenska språket, och därmed ge bättre förutsättningar för varje barn att lyckas i skolan.

Vår tids kanske viktigaste utmaning är att barn och unga ska få en god uppväxt. Vänersborg ska erbjuda en god kvalitet inom barnomsorg och en skola där varje barn får utvecklas utifrån sina egna förutsättningar. Vi ska ge barn som far illa den hjälp de behöver. En barndom går inte i repris.

Allt för många elever lämnar grundskolan med otillräckliga kunskaper. Det behövs mer undervisningstid och fler behöriga lärare. Undervisningen i klassrummet ska präglas av ordning och reda.

Profilskolor där eleverna kan välja en profil som de är intresserade av ska finnas även i Vänersborgs kommun. Det kan exempelvis vara musikinriktning, rörelseprofil eller fokus på naturvetenskap. Skolan ska ge bra kvalitet och valfrihet med lika möjligheter för alla.

Gymnasieskola / KFV

KFV:s gymnasieskolor skall erbjuda våra elever ett brett programutbud. Målet är att eleverna lämnar gymnasiet med godkända betyg och examen. Alla elever ska få möjlighet att förverkliga sina mål och drömmar.

Omsorg - om våra äldre

Vi vill att alla ska kunna leva ett aktivt liv utifrån sina egna förutsättningar. Med inflytande över den egna vardagen. Äldre ska ha möjlighet att själva kunna välja inom omvårdnaden. Det kan handla om att välja äldreboende eller kunna påverka vilka tider hemtjänstpersonalen kommer. Ett stärkt anhörigstöd behövs till dem som vårdar anhöriga i hemmet.

Hemtjänst och boende ska omfattas av valfrihet och fler utförare än kommunen ska tillåtas. Biståndsbedömda och anpassade särskilda boenden där avancerad hemsjukvård kan bedrivas på bästa sätt vore ett bra komplement i verksamheten. Ett förslag i Västra Götalandsregionen är att stärka medicinska insatser i den kommunala äldrevården. Detta skulle innebära ett viktigt steg för ökad trygghet för våra äldre.

Vi ska ställa höga krav på en trygg och värdig äldreomsorg. Personalen ska ha goda arbetsvillkor och kunna ge den hjälp som behövs. Det ska serveras bra mat och finnas tid för en stunds gemenskap vid middagsbordet. Även insatser som görs av familj, vänner, kyrkor och andra ideella krafter är viktiga. Inte minst för att fylla människors behov av närhet och gemenskap.

Omsorg - om individer och familjer

Socialtjänsten har en viktig uppgift att trygga vård och omsorg för familjer och individer i behov av stöd. Vi skall ge barn och ungdomar som far illa det stöd och den hjälp de behöver och satsa ännu mer på att förbereda våra ungdomar för studier och arbetsliv.

Vi ser med stor oro på det ökande våldet i nära relationer och vill arbeta för ett ännu starkare samarbete mellan kommunen, region och stat för att skydda utsatta individer.

Även vård av personer med problematisk funktionsnedsättning skall ske i kommunen, dels med hänsyn till individen och dels för att undvika kostsamma externa placeringar.

Det växande försörjningsstödet har till stor del sin grund i en problematik som ligger utanför kommunens kontroll, och där staten har ett stort ansvar. Vänersborgs kommun behöver påtala och uppvakta staten för att få kompensation för de extrakostnader som exempelvis det statliga migrationsboendet i kommunen medför.

Kultur och fritidsverksamhet

Vänersborg har en omfattande kultur- och fritidsverksamhet, där föreningarna utför en viktig ideell insats, många gånger i samarbete med Kultur och Fritid och kommunen.

Kommunens uppgift är att stötta detta värdefulla arbete och medverka till ett starkt civilsamhälle.

Musik- och kulturskolan, Nationellt Centrum för Musiktalanger bidrar tillsammans med de ideella musikföreningarna till att Vänersborg fortfarande anses vara en av Sveriges bästa musikkommuner. Det är något vi vill fortsätta värna om.

Idrottsföreningar och det lokala näringslivet har tillsammans, under många år, lockat ett stort antal utövare och deras anhöriga med fina arrangemang och gjort Vänersborg känt som cup- och lägerstad.

Idrottshallar och anläggningar är i stort behov av underhåll, trots att detta har påpekats under många år. Det är nödvändigt att komma ifatt tidigare eftersatt underhåll och bevara fastigheternas värde. Vi vill fylla lokalerna med aktivitet – vilket främjar folkhälsan och minskar utanförskapet.

Lättare att få lov att bygga

Det behöver bli enklare och lättare att få bygglov i Vänersborg. Jämför vi med andra kommuner så borde handläggningstiden för bygglov kunna halveras. Till exempel kan "bygglov över disk" och en utveckling av GIS-verksamheten bidra till betydligt kortare handläggningstider. Det skulle innebära nöjdare kunder /invånare och därmed skapa en attraktiv arbetsplats på förvaltningen.

Gator och vägar

Underhållet av nuvarande gator och GC-vägar är eftersatt. Istället för att bygga nya GCvägar vill vi prioritera ett bättre underhåll. En samlad statusbeskrivning av gator och vägar i Vänersborgs kommun ska vidmakthållas.

En bred politisk förankring måste ligga till grund för underlag till samråd med Trafikverket och regionen för de regionala och nationella trafikplanerna så att vi kan få genomslag i de långsiktiga planerna.

Miljö och återvinning

Vi behöver värna om vår miljö för kommande generationer. Kommunens verksamheter ska vara klimateffektiva.

Ett problem som tilltagit är nedskräpningen vid stationerna för återvinning av papper, glas och plast m.m. Det är inte kommunen som äger dessa stationer men alla inblandade behöver ta ett större ansvar för att skapa en bättre miljö vid dessa stationer.

Systemet med passerkort vid ÅVC är bra men den begränsning med fyra besök som nu finns borde tas bort. All återvinning ska uppmuntras.

Fastighetsunderhåll och Investeringar

Underhållet av både fastigheter och gator har under lång tid varit eftersatt. En bättre planering och ekonomisk avsättning behövs för ett underhåll. Det är inte god ekonomi att nyinvestera istället för att avstå från underhåll.

Investeringsplanen framöver är mycket ansträngd och vi måste prioritera hårt både för att göra saker i rätt ordning och för att inte belasta driftbudgeten med onödiga kostnader. Varje nämnd får i uppdrag att redovisa andelen nyköpta möbler och andelen möbler från Remöblera.

Idrottshusets B-hus är en behövlig investering som drabbats av bristande underhåll. Det är bråttom att komma igång.

För att finansiera ökat underhåll på gator och GC-vägar flyttar vi fram föreslagna investeringar i nya GC-vägar ett år.

Ombyggnaden av Dalbobron är angelägen och förväntas komma igång när överklagande och upphandling är klar. I samband med ombyggnaden behöver även frågan om suicidprevention på bron prioriteras.

KS får tillsammans med K&F och SBN, i uppdrag att synliggöra alla kostnader för anläggningar med verksamhet som faller under K&F reglemente, som underlag för en ramjustering mellan K&F och SBN som möjliggör korrekta internhyror; för beslut senast i maj 2023.

Ekonomiska förutsättningar

Vänersborgs kommun har en förhållandevis hög kommunalskatt. Av våra medborgares inkomster går 22,21 procent i skatt till kommunen. Jämfört med de kommuner som har lägst skatt i vår region innebär det att en familj (man och kvinna med genomsnittslöner) betalar ca 1500 kr mer i månaden i kommunalskatt i Vänersborg.

Att höja skatten ytterligare i Vänersborg är inte rimligt. Vi behöver istället hushålla bättre och bli effektivare i den kommunala förvaltningen. På längre sikt verkar vi för en skattesänkning, men i dagsläget ser vi inga möjligheter att sänka skatten.

Vänersborgs kommun är beroende av att så många som möjligt av våra invånare arbetar och betalar kommunalskatt. Befolkningsantalet behöver öka i jämn takt för att planeringen av kommunal verksamhet ska kunna genomföras.

Av kommunstyrelseförvaltningens underlag framgår befolkningsprognoser och ekonomiska förutsättningar. Vi följer SKR:s skatteprognos, inflationsprognos och övriga beräkningar.

I tjänsteskrivelsen ingår även "Riktlinjer för god ekonomisk hushållning" som vi ställer oss bakom.

Beslut om driftsbudgetramar / ekonomiska anslag

Utifrån fastställda mål ger kommunfullmäktige nämnderna följande ramar för budgetåret 2023. Här redovisas våra prioriteringar samt justeringar i förhållande till anvisade budgetramar.

BUN: Ökar ram med 12 143 000kr för ökad måluppfyllelse samt höjd internränta
Total ram: 897 485 000kr

BN: Ökar ram med 1 913 000kr för höjd internränta samt att möjliggöra avgiftsfri GIS samt 2/3 utvecklingsledare
Total ram: 19 062 000kr

KF: Enligt anvisningar
Total ram: 2 487 000kr

KS: Ökar ram med 1 778 000 för höjd internränta samt fler IT-licenser, Campus Dalsland, Kommunakademien Väst, Funktionsrätt VBG och tidsbegränsade uppdrag inom "socialt förebyggande och trygghetsskapande insatser", Leva projekt samt vid behov medel till anpassad gymnasieskola/gymnasiesärskola. Vi sänker det ospecificerade förfogandeanslaget till 8 000 000kr
Total ram: 431 073 000kr

KoF: Ökar ram med 2 317 000kr för höjd internränta samt att möjliggöra ökade trygghetsskapande åtgärder på sportcentrum, fritidsgård för barn o unga med nedsatt hörsel, ökade hyror samt uppdaterade verksamhetssystem.
Total ram: 120 770 000kr

MoH: Ökar ram med 256 000kr för höjd internränta samt att möjliggöra delfinansiering av en utvecklingsledare tillsammans med byggnadsnämnden.
Total ram: 10 104 000kr

Revisionen: Enligt anvisningarna
Total ram: 1 531 000kr

SBN: Ökar ram med 1 020 000kr för höjd internränta samt ökade kapitalkostnader
Total ram: 82 932 000kr

SN: Ökar ram med 2 414 000kr för höjd internränta samt finansiering av Mini Maria och att möjliggöra ändring av försörjningsstödnormen så att barn i familjer med ekonomiskt bistånd har möjlighet att delta i avgiftsbelagda fritidssysslor.
Total ram: 1 054 176 000kr

Valnämnd: Enligt anvisningarna
Total ram: 698 000kr

ÖFN: Enligt anvisningarna
Total ram: 5 480 000

Totalt alla ramar: 2 625 798 000kr

Nämndernas tidigare anslagsbindningsnivåer fastställs inte i denna övergripande budget. Det åligger nämnderna att i respektive detaljbudget fördela budgetsumman till sina verksamhetsområden.

Skatte- och statsbidragsintäkter

En reserv finns i form av att skatteprognosen justeras ner med en negativ slutavräkning om 250 kr per invånare vilket brukar göras i Vänersborgs kommun. Summan om 10 mkr används för ett ökat resultat.

Resultatbudget 2023-2025

Resultatbudget, mnkr	Bokslut 2021	Budget 2022	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025
Verksamhetens nettodriftskostnader	-2 421	-2 561	-2 699	-2 759	-2 834
Avskrivningar	-109	-111	-114	-117	-119
Verksamhetens nettokostnader	-2 530	-2 672	-2 813	-2 876	-2 954
Skatteintäkter	1 910	1 950	2 071	2 147	2 224
Generella statsbidrag och utjämning	804	769	794	813	821
Verksamhetens resultat	184	47	52	85	92
Finansiella intäkter	6	6	6	6	6
Finansiella kostnader	-5	-13	-20	-22	-26
Resultat före extraordinära poster	185	40	38	69	71
Extraordinära poster	0	0	0	0	0
Årets resultat	185	40	38	69	71

Investerings- och exploateringsbudget 2023-2025

Förslaget till investeringsbudget 2023-2025 är i enlighet med KS ordförandes förslag med justeringar (inom parentes) enligt följande:

Justeringar av investerings- och exploateringsplan	2023	2024	2025	S:a
- Beläggning underhåll	12 000 (+1 000)	14 000 (+3 000)	17 000 (+6 000)	43 000
- Tak Arena Vänersborg	2 000	30 000 (+10 000)		32 000
- B-huset	1 000	15 000 (+15 000)	15 000 (+15 000)	31 000
- Riksbanksbron		(-500)	500 (-5 000)	500
- VA Vänersnäs	40 000 (+38 500)	40 000 (+40 000)	40 000 (+40 000)	120 000
- Rondell Tegelbruksv. Gropbrov.*	0 (-7 500)	0 (-600)		0
- Belysning Sjövikspromenaden**			800 (+0)	800
- Övriga GC investeringar flyttas bort 1 år	0 (-500)	500 (-6 900)	7 400 (+4 000)	7 900
- Rondell Dalaborgsparken		600 (+600)	7 000 (+7 000)	7 600

*Flyttas utanför planperioden

**Ingen förändring jmfvt med KS ordförandes förslag